

Maaeluministeeriumi raamatupidamine ja tehingute seaduslikkus 2015. aastal

Maaeluministeeriumi raamatupidamine ja tehingute seaduslikkus 2015. aastal

Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Mida me auditeerisime?

Alates 2015. aastast koostavad ministeeriumid, põhiseaduslikud institutsioonid (v.a Riigikontroll) ja Riigikantslei täiemahulise majandusaasta aruande asemel ainult bilansi ja tulemiaruaruande ning riigieelarve täitmise aruande ja tegevuskavade täitmise aruande. Sellega seoses on muutunud ka Riigikontrolli auditi ulatus ja käsitusviis.

Riigieelarve seadus kohustab Riigikontrolli igal aastal auditeerima riigi raamatupidamise aastaaruande õigsust (varem kõigi riigiraamatupidamiskohustuslaste aastaaruannete õigsust) ning riigi tehingute seaduslikkust. Riigi raamatupidamise aastaaruandesse konsolideeritakse kõigi riigiraamatupidamiskohustuslaste, riigi äriühingute, riigi asutatud sihtasutuste ning riigi tulundusasutuse finantsaruanded, kus on kajastatud tehtud majandustehinguid.

Maaeluministeeriumi raamatupidamise ja tehingute seaduslikkuse audit on osa riigi raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja riigi tehingute seaduslikkuse hindamisest. Selleks et anda hinnang riigi raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele, tegi Riigikontroll audititoiminguid Maaeluministeeriumis, kontrollides

- 2015. aastal sooritatud majandustehingute vastavust riigieelarve seadustele, riigivaraseadusele ja riigihangete seadusele ning
- riigi aruande seisukohalt oluliste finantsaruande kirjete – toetustega seotud muud nõuded ja ettemaksed, laenukohustused ning saadud ja antud sihtfinantseerimine – kajastamise õigsust ministeeriumi finantsaruandes.

Mida me auditi tulemusel järeldasime?

Riigikontrolli hinnangul on auditiaruande punktis 2 esitatud Maaeluministeeriumi finantsaruande saldod 31.12.2015. aasta seisuga, mis on riigi raamatupidamise aastaaruande seisukohalt olulised, kajastatud raamatupidamise hea tava kohaselt, sh on järgitud riigi raamatupidamise üldeeskirja ja raamatupidamise seadust.

Maaeluministeeriumi 2015. aasta eelarvekulud ja investeeringud olid kokku 284,8 miljonit eurot ning tulud 216,1 miljonit eurot.

Riigikontrolli arvates on Maaeluministeeriumi majandustehingud olulises osas sooritatud kooskõlas riigieelarve seadusega, 2015. aasta

riigieelarve seadusega ning 2015. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusega.

Riigikontrolli hinnangul on Maaeluministeerium tulude kogumisel olulises osas järginud õigusaktides sätestatud põhimõtteid.

Riigikontrolli hinnangul on Maaeluministeerium riigivara soetamisel, kasutamisel, üleandmisel ja võõrandamisel olulises osas järginud riigivaraseaduse põhimõtteid.

Riigikontrolli hinnangul on Maaeluministeerium olulises osas järginud riigihangete seaduse põhimõtteid.

Sisukord

Riigikontrolli järeldused auditeeritud valdkondade kohta	4
Ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamise korralduses esineb puudusi	4
Ministeeriumi ja tema valitsemisala majandustehingud on valdavalt seaduslikud	4
Ministeerium ning tema valitsemisala asutused on tulude kogumisel järginud õigusakte	5
Ministeerium ning tema valitsemisala asutused on teinud tegevuskulusid ja investeeringuid üldjuhul sihipäraselt	6
Ministeeriumi ning tema valitsemisala asutuste varasid on soetatud, kasutatud, üle antud ja võõrandatud valdavalt kooskõlas asjakohaste õigusaktidega	7
Ministeeriumis ja tema valitsemisala asutustes esineb puudusi riigihangete seaduse järgimisel	7
Riigikontrolli tähelepanekud	8
Ministeerium ja tema valitsemisala asutused on eksinud riigihangete seaduse vastu	8
Toetuste saamist ja andmist kajastatakse vales perioodis	9
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia investeeringute planeerimine ja investeeringuraha kasutamine ministeeriumis on heal tasemel	11
Varasemate soovitude rakendamine	12
Riigikontrolli soovitused ja maaeluministri vastus	14
Auditi iseloomustus	15
Riigikontrolli varasemaid auditeid Maaeluministeeriumi raamatupidamise valdkonnas	18
Lisa 1. Hinnangu andmise kriteeriumid	19

Riigikontrolli järeldused auditeeritud valdkondade kohta

Ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamise korralduses esineb puudusi

Raamatupidamisarvestus

1. Riigikontroll leiab, et Maaeluministeeriumi 2015. aasta raamatupidamine vastas üldiselt raamatupidamise heale tavale, v.a toetuste kajastamine PRIAs (vt ka punkt 23–26), raamatupidamist reguleerivad korrad olid kehtestatud ja neid oli ajakohastatud. Samas leidsid audiitorid mitmeid eksimusi tehingute kajastamisel, ning kuigi need vead parandati auditi ajal, viitavad need siiski arvestuse korralduse puudustele ja võivad põhjustada vigu, kui arvestuse korraldust ei parandata.
2. Riigi raamatupidamise aastaaruande seisukohast olulised ministeeriumi finantsaruande kirjed ja Riigikontrolli hinnangud nende kajastamisele raamatupidamises on esitatud tabelis 1. Kirje summad on võetud saldoandmikust, mille Maaeluministeeriumi kantsler allkirjastas 01.06.2016.

Tabel 1. Auditeeritud finantsaruande kirjed

Auditeeritud finantsaruande kirje nimetus	Kirje summa	Kas tehingud on kajastatud raamatupidamises korrektselt?
Toetustega seotud muud nõuded ja ettemaksed	157 592 408	Jah
Laenukohustused	165 103 743	Jah
Saadud sihtfinantseerimine	222 149 579	Jah, v.a punktis 23–26 toodud tähelepanekute puhul
Antud sihtfinantseerimine	220 058 970	Jah, v.a punktis 23–26 toodud tähelepanekute puhul

Ministeeriumi ja tema valitsemisala majandustehingud on valdavalt seaduslikud

3. Tabelis 2 on antud ülevaade sellest, milliseid valdkondi Riigikontroll auditeeris ning millised olid peamised järeldused kontrollitud valdkondade kohta. Valdkondade rahaline maht, mis on esitatud sulgudes iga valdkonna järel, on võetud Maaeluministeeriumi 2015. aasta riigieelarve täitmise aruandest.

Tabel 2. Auditeeritud tegevusvaldkonnad

Tehingute seaduslikkus

Auditeeritud valdkond	Auditeeritud asutused	Kas tehingute tegemisel on järgitud lisas 1 toodud õigusaktide põhimõtteid?
Tulude kogumine (8 187 136 eurot)		
Tulu majandustegevusest (nt järelevalvetoimingutest, põllumajandustoodangu müügist, laboratoorsete uuringute teostamisest)	VTA, ETKI, VTL	Jah
Toetuste saamine (206 919 517 eurot)		
Maaelu ja põllumajanduse valdkonna välistoetused ja nende kaasfinantseeringute saamine	PRIA	Jah
Toetuste andmine (227 437 803 eurot)		
Maaelu ja põllumajanduse valdkonna sihtfinantseerimise vahendamine	PRIA	Jah
Tegevuskulude tegemine (51 584 449 eurot)		
Tööjõukulud	Maaeluministeerium, PRIA, VTA	Jah
Majandamiskulud, sh hanked	Maaeluministeerium, PRIA, VTA; riigihangete kontroll kogu valitsemisalas	Jah, v.a punktides 14–21 toodud tähelepanekute puhul
Tehingud riigivaraga, sh investeeritud 4 974 180 eurot		
Investeeringud, sh hanked	Maaeluministeerium, PRIA; riigihangete kontroll kogu valitsemisalas	Jah
Valdamine (sh inventuur, eesmärgipärasus ja otstarbekus)	Maaeluministeerium, PRIA	Jah
Müümine (sõidukite müük)	Maaeluministeerium	Jah
Varade äraandmine (kasutamiseks andmine, üleandmine ja mahakandmine)	Maaeluministeerium ETKI, VTL, PMA, PRIA	Jah

VTA – Veterinaar- ja Toiduamet, ETKI – Eesti Taimakasvatuse Instituut, VTL – Veterinaar- ja Toidulaboratoorium, PRIA – Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet, PMA – Põllumajandusamet

Ministeerium ning tema valitsemisala asutused on tulude kogumisel järginud õigusakte

Tulude kogumine

4. Maaeluministeeriumi valitsemisala kogutud tulud olid 2015. aasta eelarve täitmise aruande järgi 216,1 miljonit eurot (sh saadud toetused 206,9 miljonit) ja tulud kokku on 2014. aasta tuludega võrreldes suurenenud 21,6 miljoni euro võrra (sh saadud toetused on suurenenud 24,1 miljoni võrra ning tulu kaupade ja teenuste müügist ning muud tulud kokku on vähenenud 2,5 miljoni võrra).

5. Auditi käigus selgitati, kas Maaeluministeeriumi töökorraldus ning sisekontrollisüsteem loovad piisava aluse, et tulude kogumisel järgitaks riigivaraseaduses sätestatud üldpõhimõtteid, samuti maaelu ja põllumajanduse sihtfinantseerimise põhimõtteid ning toiduseaduse ja veterinaarkorralduse seaduses sätestatud järelevalvetasude kogumise põhimõtteid. Audiitorid jõudsid järgmiste järeldusteni:

- Ministeeriumi töökorraldus ning sisekontrollisüsteem loovad piisava aluse riigivaraseaduse üldpõhimõtete järgimiseks tulude kogumisel. Põllumajandustoodangu ja laboriteenuste müügihinna määramisel ning müügitulu kogumisel on valitsemisala asutused juhindunud enamasti põhimõttest suurendada kasu ja vältida kahju, mis riik võib neist toimingutest või tehingutest saada.
- Järelevalvetasude määramisel ja kogumisel on Veterinaar- ja Toiduamet juhindunud toiduseadusest ja veterinaarkorralduse seadusest.
- PRIA on maaelu ja põllumajanduse toetamiseks saadud toetused edasi maksnud toetuste saajatele toetuse määramise otsuste alusel.
- Ministeeriumi valitsemisalas on enamjaolt tulu määratud ja kogutud kooskõlas õigusaktidega ning läbipaistvalt ja kontrollitavalt, seejuures on laekunud raha kantud riigieelarve tuludesse.

Ministeerium ning tema valitsemisala asutused on teinud tegevuskulusid ja investeeringuid üldjuhul sihipäraselt

6. Ministeeriumi valitsemisalale oli 2015. aastal riigieelarves tegevuskuludeks ette nähtud 307,9 miljonit eurot (sh eelmisest eelarveaastast oli üle toodud 7,4 miljonit). Sellest kulutati 2015. aastal 279,8 miljonit eurot ning võrreldes 2014. aastaga vähenesid kulud 34,7 miljoni euro võrra. Järgmisel eelarveaastasse viidi tegevuskuludeks ette nähtud raha kokku üle 27,4 miljoni euro ulatuses. Raha üleviimist on Riigikontrolli arvates piisavalt põhjendatud.

7. Ministeeriumi valitsemisalas oli planeeritud teha investeeringuid 5,5 miljoni euro eest (sh eelmisest eelarveaastast oli üle toodud 0,6 miljonit eurot), millest investeeriti 4,97 miljonit eurot. Järgmisel eelarveaastasse viidi investeeringuprojektide kasutamata raha üle kokku 0,56 miljonit eurot ning selle summa üleviimine oli seotud peamiselt planeeritud tegevuste edasilükkumisega 2016. aastasse, neist suurima osa, 167 598 eurot, moodustavad ministeeriumi IT-arendusprojektid.

8. Auditi käigus selgitati, kas Maaeluministeeriumi töökorraldus ning sisekontrollisüsteem loovad piisava aluse eraldatud raha sihipäraseks kasutamiseks. Audiitorid jõudsid järgmiste järeldusteni:

- Üldiselt loob ministeeriumi sisekontrollisüsteem, sh töökorraldus, piisava aluse raha sihipäraseks kasutamiseks.
- Investeeringuteks eraldatud raha on kasutatud valdavalt sihipäraselt. Samas on investeeringuid vähesel määral tehtud

Tegevuskulude ja investeeringute tegemine

Teadmiseks, et

peamised investeeringud olid planeeritud infotehnoloogia arendusprojektidesse. Need on vajalikud programmiperioodi 2014–2020 meetmete menetlemiseks vajaliku IT-süsteemi väljatöötamiseks ja realiseerimiseks ning serveripargi ja võrgu arendamiseks seoses IT-teenuste tsentraliseerimisega.

majandamiskulude arvelt ning selle kohta tehtud tähelepanek kajastub märgukirjas.

- 2015. aastal kasutati majandamiskuludeks 16,5 miljonit eurot ja seda on üldjuhul kasutatud sihipäraselt, eelarvest on kinni peetud ning ettemaksed ja tehtud kulutused on põhjendatud.
- 2015. aastal kasutati tööjõukuludeks 32,4 miljonit eurot ja seda on tehtud enamasti sihipäraselt ning kulutuste tegemisel on peetud kinni eelarve piirmääradest.

Ministeeriumi ning tema valitsemisala asutuste varasid on soetatud, kasutatud, üle antud ja võõrandatud valdavalt kooskõlas asjakohaste õigusaktidega

Ministeeriumi varad

9. Auditi käigus selgitati, kas ministeeriumi immateriaalseid ja materiaalseid varasid on soetatud, kasutatud, üle antud ja võõrandatud kooskõlas kehtivate õigusaktidega. Riigikontrolli audiitorid osalesid valikuliselt ministeeriumi korraldatud inventuurides, tutvusid inventuure reguleerivate kordadega ja 2015. aasta lõpus korraldatud inventuuride dokumentatsiooniga. Samuti kontrollisid audiitorid varade soetamisel, kasutamisel, üleandmisel ja võõrandamisel tehtud tehinguid.

10. Auditi tulemusel tehti järgmised järeldused:

- Varad on Maaeluministeeriumis ja selle valitsemisalas 2015. aastal soetatud kooskõlas riigieelarve seaduses ja riigihangete seaduses kehtestatud reeglina, välja arvatud aruande punktides 14–21 toodud tähelepanekute puhul.
- Varade kasutamisel ja majandamisel ei tuvastatud olulisi puudusi, v.a märgukirjas toodud tähelepaneku puhul riigivararegistris kajastatud andmete puuduste kohta. Inventuuride tulemusi saab pidada usaldusväärseks.
- Varade võõrandamisel, üle- ja kasutada andmisel ning mahakandmisel on ministeerium ja valitsemisala asutused üldjuhul käitunud heaperemehelikult ning toiminud kehtivate reeglite kohaselt. Olulisimateks tehinguteks oli varade üleandmine Riigi Kinnisvara ASile kokku summas 1,4 miljonit eurot.

11. Vaatamata sellele, et esineb üksikuid väiksemaid puudusi varade majandamisel ja mahakandmisel, on Riigikontrolli arvates varade soetamise, kasutamise, üleandmise ja võõrandamise korraldus Maaeluministeeriumis heal tasemel, kui jätta arvestamata tuvastatud puudused riigihangete seaduse järgimise kohta.

Ministeeriumis ja tema valitsemisala asutustes esineb puudusi riigihangete seaduse järgimisel

Ministeeriumi hanked

12. Riigikontroll auditeeris ministeeriumi ja valitsemisala asutuste soetusi, keskendudes riigihangete seaduse järgimisele. Seejuures analüüsiti riigihangete menetlust puudutavat sisekontrollisüsteemi ning

hinnati valitud tehingute puhul, kas korraldatud hanked on kooskõlas nii riigihangete seaduse kui ka asutuste sisekordadega. Kontrolli tulemusel tegi Riigikontroll järgmised järeldused:

- Riigikontrolli hinnangul on ministeerium ja tema valitsemisala asutused loonud hanketegevuse korraldamiseks piisava kontrollisüsteemi, s.t et hangete tegemist reguleerivad korrad on asja- ja ajakohased ning kooskõlas riigihangete seadusega ning igaks eelarveaastaks koostatakse hankeplaanid; sisse seatud sisekontrollisüsteemi puhul on võetud arvesse pettuse- ja korruptsiooniriski minimeerimist.
- Kontrollitud hangete ulatuses esines ministeeriumis ja tema valitsemisala asutustes puudusi kehtestatud sisekontrollisüsteemi ja riigihangete seaduse põhimõtete järgimisel ning need eksimused on nimetatud käesoleva aruande punktides 14–21 ja ministeeriumi juhtkonnale saadetud märgukirjas.

Riigikontrolli tähelepanekud

Ministeerium ja tema valitsemisala asutused on eksinud riigihangete seaduse vastu

13. 2015. aastal oli Maaeluministeeriumi valitsemisalas riigihangete registri andmetel 115 teostatud või täitmisel hanget kogumaksumusega 13,5 miljonit eurot.

Korraldamata lihthanked

Lihthanke piirmäär – riigihangete seaduse kohaselt peab korraldama lihthanke, kui tellitakse asju või teenuseid enam kui 10 000 euro (km-ta) eest.

14. Riigikontroll tuvastas riigihangete kontrolli käigus, et Maaeluministeeriumi valitsemisala neli asutust on 2015. aastal ostnud viiel juhul kokku 69 624 euro eest asju üle **lihthanke piirmäära**, jättes korraldamata selleks riigihangete seadusega nõutud lihthanked. Detailne info asutuste ja neis korraldamata lihthangete kohta on toodud juhtkonnale saadetud märgukirjas.

15. Riigikontroll tuvastas auditi käigus, et Maaeluministeerium koos valitsemisala asutustega on 2015. aastal mõne kuu jooksul ostnud kütust ilma kehtiva hankelepingtona, mistõttu ei olnud tagatud riigihanke üldpõhimõtete järgimine.

16. Kütuse ostmiseks Maaeluministeeriumi valitsemisalas sõlmitud lepingud lõppesid 2015. aasta juunis. Uut hanget kütuse ostmiseks alustati riigihangete registri andmetel 2015. aasta juulis ja lepingute sõlmimiseni jõuti oktoobri keskel. Seega osteti kütust juuni algusest oktoobri keskpaigani ilma kehtiva hankelepingtona (valitsemisalas kokku ületab ostude summa vähemalt 130 000 eurot) ega järgitud riigihangete korraldamise üldpõhimõtteid. Riigikontrolli hinnangul oleks pidanud Maaeluministeerium alustama kütuse hanke läbiviimist varem, et vältida olukorda, kus üks leping lõpeb enne, kui uus jõutakse sõlmida.

17. Riigikontrolli hinnangul ei ole punktides 14–16 kirjeldatud juhtudel tagatud riigihangete seaduse eesmärgi täitmine ehk raha läbipaistev, kontrollitav, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning olemasolevate konkurentsitingimuste efektiivne ärakasutamine.

Puudused hankedokumentatsioonis

18. Lisaks tuvastas Riigikontroll auditi käigus, et Põllumajandusuuringute Keskus on 2015. aastal võtnud avatud hankemenetluse tulemusel massdetektoriga plasmaspektromeetri kasutusrendile, kuid koostatud hankedokumendid ei sisaldanud olulisi tulevase hankelepingu tingimusi, näiteks lepingupoolte õigusi ja kohustusi, võimalikke sanktsioone, lepingu ennetähtaegse ülesütleamise korda ega hankelepingu projekt.
19. Riigihangete seaduse kohaselt peab hankedokumentides olema määratud kõik tulevase hankelepingu tingimused või hankelepingu projekt. Tagamaks, et asutus sõlmib hankelepingu endale sobivatel tingimustel, peaksid olema hankedokumentides või hankelepingu projektis kindlaks määratud näiteks poolte õigused ja kohustused, võimalikud sanktsioonid, lepingu ennetähtaegse ülesütleamise kord jm.
20. Ka ei ole selle hanke raames kinnitanud hanke tulemusi asutuse direktor, nagu näeb ette asutuse hankekord. Läbipaistva, jätkuva ja kontrollitava tööprotsessi tagamiseks on oluline kinni pidada kehtestatud sisemistest kordadest.
21. Eelmise aasta auditaruandes soovitas Riigikontroll maaeluministril tugevdada järelevalvet riigihangete seaduse täitmise üle valitsemisala asutustes ja viia vajaduse korral läbi riigihangete korraldamise koolitus. Vaatamata sellele et minister nõustus Riigikontrolli soovitusel ja lubas tugevdada järelevalvet hankekorralduse üle valitsemisala asutustes, tuvastati ka praeguse auditi käigus mitmeid eksimusi riigihangete seaduse nõuete järgimisel.
22. **Riigikontrolli soovitus maaeluministrile:** rakendada meetmeid valitsemisalas hanketegevuse parendamiseks, sh nõuda kaupade ostmise ja teenuste tellimise korraldamist kooskõlas riigihangete seaduse nõuetega, et tagada raha läbipaistev, kontrollitav, otstarbekas ja säästlik kasutamine.

Maaeluministri vastus: Võtame arvesse valitsemisala asutuste kohta tehtud tähelepanekud ning järgime Riigikontrolli soovitusi rakendada meetmeid hankekorralduse parandamiseks valitsemisala asutustes. Peamiseks eesmärgiks on läbi viia hangetealane koolitus valitsemisala hangetega tegelevatele spetsialistidele, et pöörata tähelepanu problemaatilistele ja enim rikkumisi tekitanud punktidele. Samuti on koolituse eesmärk tagada ühtne arusaam uuest riigihangete seadusest ning julgustada valitsemisala hangetega tegelevaid spetsialiste pöörduma küsimuste ja probleemidega ministeeriumi hankespetsialistide poole.

Toetuste saamist ja andmist kajastatakse vales perioodis

23. Auditi käigus tuvastas Riigikontroll mitmeid vigu saadud ja antud toetuste arvestuses ning see viitab sellele, et toetuste arvestus ei toimu alati raamatupidamisreeglite kohaselt, s.t tekkepõhiselt. Riigikontroll leiab, et tegemist on süsteemse veaga.
24. Riigi raamatupidamise üldeeskirja järgi tuleb toetuse andmine kajastada tekkepõhiselt, s.t toetuse andmise kulu tuleb kajastada selles perioodis, millal toetuse saaja tegi tegevuskulud või soetas põhivara. PRIA kajastas 2015. aastal antud toetuse kuluna 2014. aasta kulusid vähemalt summas 7 367 778 eurot. Nimelt kajastas PRIA 2015. aastal

PRIA toetuste kajastamine

raamatupidamises antud sihtfinantseerimise kuluna makstud toetusi, mille arvel toetuse saajad tegid kulutusi oma tegevuskuludeks ja soetasid põhivara 2014. aastal. Näited:

- Loomade karjatamiseks antud toetused summas 2 975 940 eurot kajastati toetuse määramise otsuse kuupäevaga jaanuaris 2015, kuigi põllumajandusministri määrusega kehtestatud korra¹ alusel taotleti toetust loomade karjatamiseks, keda toetuse taotlejad pidasid 2. maist kuni 31. augustini 2014.
- Keskkonnasõbralikuks majandamiseks antud toetus summas 4 114 365 eurot kajastati 2015. a jaanuari kuludes, kui tehti toetuse määramise otsus, kuigi põllumajandusministri kehtestatud korra² järgi määrati toetus eelmise kalendriaasta eest.
- Metsa majandusliku väärtuse parandamiseks antud investeeringutoetus summas 7088 eurot kajastati kuludes toetuse maksmise otsuse kuupäevaga jaanuaris 2015, kuigi toetuse maksmise otsuse kohaselt esitas toetuse saaja tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid 15.12.2014. Seega tegi toetuse saaja kulutused, mille tegemist toetati, 2014. aastal.
- Eesti maaelu arengukava 2007–2013 ühise põllumajanduspoliitikaga kaasneva maaelu arengu toetuse maksmine summas 205 096 eurot kajastati kuludes veebruaris 2015, kui tehti toetuse maksmise otsused, kuigi põllumajandusministri kehtestatud korra³ järgi viib projektitoetuse saaja ellu kavandatud tegevuse või teeb investeeringu ja esitab PRIA-le selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid hiljemalt 31. detsembril 2014. aastal. Seega tegid toetuse saajad kulutused, mille tegemist toetati, 2014. aastal.
- Eesti maaelu arengukava 2007–2013 ühise põllumajanduspoliitikaga kaasneva maaelu arengu toetuse maksmine summas 65 289 eurot kajastati kuludes toetuse maksmise otsuse kuupäevaga jaanuaris 2015, kuigi põllumajandusministri määruse kohaselt⁴ teeb toetuse saaja investeeringu ja esitab investeeringu tegemist tõendavad dokumendid PRIA-le hiljemalt 31. detsembril 2014. aastal. Seega tegid toetuse saajad kulutused, mille tegemist toetati, 2014. aastal.

25. Riigikontrolli hinnangul põhjustab vales perioodis kajastamise see, et raamatupidamise kanded tehakse toetuse maksmise otsuse kuupäevaga ja ei võeta arvesse seda, millal toetuse saaja kulud on teinud. PRIA

¹ Põllumajandusministri 23.04.2010. a määrus nr 47 „Loomade karjatamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“.

² Põllumajandusministri 21.04.2010. a määrus nr 46 „Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“.

³ Põllumajandusministri 21.09.2012. a määrus nr 75 „Kohaliku tegevusgrupiga halduslepingu sõlmimise taotlemise ja taotluse menetlemise kord, nõuded kohaliku tegevusgrupi kohta ning Leader-meetme raames antava kohaliku tegevusgrupi toetuse ja projektitoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“.

⁴ Põllumajandusministri 08.09.2010. a määrus nr 89 „Mikropõllumajandusettevõtte arendamise investeeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“.

finantsarvestuse büroo juhataja selgituse järgi pole võimalik kõigilt otsustelt välja lugeda kulude tegemise aega ja sel juhul peaksid nad tegema päringud menetlusbüroosse, kuid see on väga ajamahukas. Kuna riigi raamatupidamise üldeeskirjas pole toodud PRIA toetuste kajastamiseks erandit, leiab Riigikontroll, et ametil tuleks üle vaadata töökorraldus ja teha vajalikud muudatused, et tagada toetuste tekkepõhine kajastamine raamatupidamises.

PRIA tehnilise abi kajastamine raamatupidamises

26. Riigi raamatupidamise üldeeskirja järgi tuleb toetuse saamine kajastada selle perioodi tuluna, millal tehti saadud toetuse arvel kulusid. PRIA esitas ministeeriumile tehnilise abi väljamakse taotlused 2014. aastal tehtud kulutuste katmiseks. Ministeeriumi otsused PRIA taotluste rahuldamise kohta tehti 2015. aasta jaanuaris ja veebruaris. Maaeluministeerium kajastas raamatupidamises sihtfinantseerimise andmist kuludes ja PRIA sihtfinantseerimise saamist tuludes otsuste kuupäevadel ehk 2015. Aastal, kuigi PRIA tegi kulud aastal 2014. Riigikontrolli hinnangul on seetõttu ministeeriumi 2015. aasta tulud näidatud suuremad 73 816 euro võrra ja ei ole kooskõlas tulude ja kulude vastavuse printsiibiga, kuna PRIA tegi kulud eelmisel aastal.

27. **Riigikontrolli soovitus maaeluministrile:** nõuda PRIA-lt töö korraldamist selliselt, et oleks tagatud riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuete kohane toetuste arvestus.

Maaeluministri vastus: Nõustume soovitusega ja juhime jätkuvalt PRIA tähelepanu probleemile toetuste kajastamisel ning kohustusest jälgida raamatupidamise üldeeskirja.

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia investeeringute planeerimine ja investeeringuraha kasutamine ministeeriumis on heal tasemel

Investeeringud IKTsse

28. Riigikontroll on oma iga-aastastes auditites järjepidevalt analüüsinud riigieelarve koostamise protsessi. Sel aastal pööras Riigikontroll auditi käigus süvendatud tähelepanu info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) investeeringutele ministeeriumis. Selleks analüüsisid audiitorid 2015. aasta IKT-investeeringute planeerimist ning IKT-investeeringuteks ettenähtud raha kasutamist.

29. Auditi eesmärk oli selgitada välja, milline on IKT-investeeringute planeerimise protsess (kuidas seatakse prioriteedid ja kuidas valitakse tegevused, millesse investeeritakse, kuidas protsessi juhitakse), millistest arengukavadest ja strateegiatest lähtutakse (olulisemate ja mahukamate tegevuste puhul), kuidas ja mis allikatest kujuneb IKT-investeeringute lõplik eelarve, kuidas jälgitakse eelarve kasutamist ning reageeritakse muutunud vajadustele.

30. Riigikontrolli hinnangul on ministeeriumi IKT-investeeringute planeerimine hästi korraldatud, kui

- investeeringuvajadused on kirjeldatud investeeringuvajaduse kavas, mis hõlmab eelarveaastast pikemat perioodi ning milles toodud olulisemad valdkonnad ja/või projektid on kooskõlas ministeeriumi arengukavadega ja kogu riiki hõlmava dokumendiga „Eesti infoühiskonna arengukava 2020“;

- ministeeriumi valitsemisalas on eelarve planeerimine ja jälgimine ühtse juhtimise all;
- valitsemisala prioriteetsed IKT-valdkonnad ja/või -projektid, millesse lähiaastate jooksul investeeritakse, on kokku lepitud ning
- eelarve kasutamist jälgitakse sobiva sagedusega, eelarvet korrigeeritakse vajaduse ilmnemisel.

31. Maaeluministeeriumi IKT-investeeringute juhtimist võib pidada üldiselt heaks. Maaeluministeerium on koostanud IT-strateegiadokumendi ja IT-investeeringute kava ning need on seostatud valitsemisala arengukavaga ja kogu riiki hõlmava dokumendiga „Eesti infoühiskonna arengukava 2020“.

32. Valitsemisala 5 asutuse ja ministeeriumi IKT-investeeringud on koondatud ühtse juhtimise alla ministeeriumi IT-osakonda. PRIA planeerib oma IT-investeeringuid iseseisvalt, kuid need arutatakse läbi ministeeriumi IT-nõukogus. Kogu valitsemisala investeerimisprioriteetid arutatakse läbi ja lepitakse kokku IT-nõukogus ning seejärel esitatakse vastavad taotlused Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juures tegutsevale IT-komisjonile rahastamise saamiseks.

33. Investeeringute elluviimist jälgitakse põhjalikult ja planeerimise täpsust võib pidada heaks. 2015. aasta IKT-investeeringute eelarve oli 2,5 miljonit eurot, mis kujunes järgmiselt: eelmisest aastast kanti üle 0,4 miljonit eurot, riigieelarvest eraldati 2,3 miljonit eurot ning Vabariigi Valitsuse liigenduse muutmise vahendite eelarvet 0,25 miljoni euro võrra. Valitsuse liigenduse muutmise tulemusel IT-arendusprojektidest ära võetud summad jäid kasutamata seoses Põllumajandusameti IT-arenduse jätkuprojekti maksete lükkumisega järgmisesse aastasse ning see raha suunati valitsemisala hoonete renoveerimise käigus selgunud vajalike tööde tegemiseks ja prooviettevalmistusseadme soetamiseks.

34. IKT-eelarvest kasutati ära 2,3 miljonit eurot ehk 93%. Kasutamata 167 598 eurot kanti täies mahus üle järgmisesse eelarveaastasse. Ülekandmise põhjuseks oli planeeritud tegevuste edasilükkumine 2016. aastasse. Lisaks sellele suunati Maaeluministeeriumi valitsemisala IKT-arenduseks 1,8 miljonit eurot välistoetusi, IKTga seonduvaid majanduskulusid tehti summas 1,1 miljonit eurot.

Varasemate soovitude rakendamine

Ministeerium on Riigikontrolli soovitusi rakendanud osaliselt

Kombaini arvelevõtmine

35. 2013. ja 2014. aasta auditaruandes tõi Riigikontroll välja, et Eesti Taimekasvatuse Instituut oli sõlminud aastatel 2007–2013 teraviljakombaini New Holland TC54 rentimiseks mitu lepingut, mille alusel tasus lõplikult müüjale kogu kombaini maksumuse, kuid kombaini ei võetud põhivarana arvele. 2015. aasta auditi käigus selgus, et Eesti Taimekasvatuse Instituut on kombaini võtnud arvele.

Veterinaar- ja Toiduameti töökorraldus

36. Eelmise aasta auditi tulemusena ministrile saadetud märgukirjas juhiti tähelepanu, et seoses sigade Aafrika-katku puhangutega alustati proovide

võtmist 2014. aasta alguses, kuid töö tegijad siis ei määratud. Programmi elluviijatele makstava tasu suuruse ning kohustuse veterinaarkeskuste juhatajaile käskkirjaga määrata programmi elluviijad kehtestas Veterinaar- ja Toiduameti (VTA) peadirektor käskkirjaga alles juunis 2014. Sealjuures tuvastati, et osa veterinaarkeskuste juhatajaid ei olnud programmi elluviijaid oma käskkirjaga määranud.

37. 2015. aasta auditi käigus selgus, et programmi teostajad alustasid proovide võtmist samuti 2015. aasta alguses, kuid alles oktoobris kehtestas VTA peadirektori asetäitja käskkirjaga programmi elluviijatele makstava tasu suuruse ning kohustas veterinaarkeskuste juhatajaid käskkirjaga määrama programmi elluviijad. Veterinaarkeskuste juhatajad määrasid programmi teostajad alles oktoobris-novembris ja mitmes keskuses ei määratud neid käskkirjaga üldse, kuigi programmi meetmeid viidi ellu ja maksti selle töö eest tasu ka nendes keskustes. Seega ei ole olukord paranenud.

38. Riigikontroll on jätkuvalt seisukohal, et töö tegijad tuleb määrata ja töö tasustamise alused kokku leppida enne tööde alustamist, kuna hilisemal kokkuleppimisel puudub osapooltel kindlus, et pooled oma kohustused täidavad. Riigikontroll leiab ka, et olukorras, kus veterinaarkeskuse juhataja ei määranud oma käskkirjaga 2015. aastaks programmi teostajaid, puudus tegelikkuses ka tööde eest tasumise alusdokument. Kuna sigade Aafrika-katkuga seotud tegevusi rahastatakse ka välistoetustest, on dokumentide korrektne ja õigeaegne vormistamine eriti oluline, et vähendada toetuse tagasinõude riski.

39. **Riigikontrolli soovitus maaeluministrile:** nõuda Veterinaar- ja Toiduametilt töökorralduse parandamist ja sellise sisekontrollisüsteemi loomist, millega tagatakse enne töö tegemise algust tööde sisus ja tasustamise tingimustes kokku leppimine.

Maaeluministri vastus: Nõuame jätkuvalt VTA-lt sellise sisekontrollisüsteemi loomist, millega tagatakse enne töö tegemise algust tööde sisus ja tasustamise tingimustes kokkulepe.

/allkirjastatud digitaalselt/

Krista Zibo
finantsauditi osakonna peakontrolör

Riigikontrolli soovitused ja maaeluministri vastus

Riigikontroll tegi auditi tulemusel Maaeluministeeriumile mitmeid soovitusi. Maaeluminister saatis 22.06.2016 oma vastuse Riigikontrolli auditiaruande eelnõule.

Riigikontrolli soovitused	Maaeluministri vastused
Riigiasutuste hanketegevus 22. Riigikontrolli soovitus maaeluministrile: rakendada meetmeid valitsemisalas hanketegevuse parendamiseks, sh nõuda kaupade ostmise ja teenuste tellimise korraldamist kooskõlas riigihangete seaduse nõuetega, et tagada raha läbipaistev, kontrollitav, otstarbekas ja säästlik kasutamine. p-d 14–21	Maaeluministri vastus: Võtame arvesse valitsemisala asutuste kohta tehtud tähelepanekud ning järgime Riigikontrolli soovitusi rakendada meetmeid hankekorralduse parandamiseks valitsemisala asutustes. Peamiseks eesmärgiks on läbi viia hangetealane koolitus valitsemisala hangetega tegelevatele spetsialistidele, et pöörata tähelepanu probleemidele ja enim rikkumisi tekitanud punktidele. Samuti on koolituse eesmärk tagada ühtne arusaam uuest riigihangete seadusest ning julgustada valitsemisala hangetega tegelevaid spetsialiste pöörduma küsimuste ja probleemidega ministeeriumi hankespetsialistide poole.
PRIA toetuste kajastamine 27. Riigikontrolli soovitus maaeluministrile: nõuda PRIA-lt töö korraldamist selliselt, et oleks tagatud riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuete kohane toetuste arvestus. p-d 23–26	Maaeluministri vastus: Nõustume soovitusel ja juhime jätkuvalt PRIA tähelepanu probleemidele toetuste kajastamisel ning kohustusest jälgida raamatupidamise üldeeskirja.
Veterinaar- ja Toiduameti töökorraldus 39. Riigikontrolli soovitus maaeluministrile: nõuda Veterinaar- ja Toiduametilt töökorralduse parandamist ja sellise sisekontrollisüsteemi loomist, millega tagatakse enne töö tegemise algust tööde sisu ja tasustamise tingimustes kokku leppimine. p-d 36–38	Maaeluministri vastus: Nõuame jätkuvalt VTA-lt sellise sisekontrollisüsteemi loomist, millega tagatakse enne töö tegemise algust tööde sisu ja tasustamise tingimustes kokkulepe.

Auditi iseloomustus

Auditi eesmärk

Tulenevalt riigieelarve seadusest on Riigikontrolli kohustuseks auditeerida riigi raamatupidamise aastaaruannet. Samuti tuleb Riigikontrollil kontrollida riigi tehingute seaduslikkust. Ministeeriumi raamatupidamise ja tehingute seaduslikkuse audit on riigi raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditi üheks aluseks.

Ministeeriumi auditi eesmärk on avaldada arvamust ministeeriumi tehingute seaduslikkuse kohta ja riigi raamatupidamise aastaaruande seisukohalt oluliste bilansi ja tulemiaruaruande kirjete õigsuse kohta ministeeriumi bilansis ja tulemiaruanDES.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega, milles on käsitletud nii finantsaruannete kui ka tehingute seaduslikkuse auditeerimist finantsaruannete auditi raames. Nende standardite järgi tuleb audit kavandada ja sooritada viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi väärkajastamisi ja tehingud on olulises osas kooskõlas lisa 1 A-osas nimetatud õigusaktidega.

Audititoimingute käigus koguti finantsaruannetes esitatud arvandmete ja avalikustatud info ning tehingute seaduslikkuse kohta tõendusmaterjali. Asjakohaste audititoimingute kavandamiseks võttis Riigikontroll arvesse finantsaruannete koostamiseks ja tehingute seaduslikkuse järgimiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, avaldamata arvamust sisekontrollisüsteemi tulemuslikkuse kohta. Auditi käigus hinnati ka seda, kas kasutatud arvestuspõhimõtted on olnud asjakohased ja juhtkonna raamatupidamislikud hinnangud põhjendatud.

Ministeeriumis ei ole Riigikontroll teinud raamatupidamise aastaaruande auditit, vaid on sooritanud audititoiminguid, mis on vajalikud, et anda hinnang riigi raamatupidamise aastaaruandele. Seetõttu ei avalda Riigikontroll arvamust 01.06.2016 kantsleri allkirjastatud saldoandmiku kui terviku õigsuse kohta.

Riigikontroll leiab, et audititoimingud annavad piisava aluse, et avaldada arvamust riigi raamatupidamise aastaaruande seisukohast oluliste finantsaruande kirjete kajastamise õigsuse kohta Maaeluministeeriumi finantsaruandes ning Maaeluministeeriumi majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Riigikontrolli hinnang – olulises osas kooskõlas – tähendab, et puuduvad sellised asjaolud, mille esitamine või esitamata jätmine võib mõjutada auditoriaruande kasutaja hinnangut asutuse finantsnäitajatele ja tehingute seaduslikkusele. Olulisuse määramisel on Riigikontroll võtnud arvesse nii olulisuse kvantitatiivseid (olulisus summa järgi) kui ka kvalitatiivseid (olulisus sisu ja konteksti järgi) aspekte. Olulisuse hindamisel sisu ja konteksti järgi on Riigikontroll võtnud arvesse nii eksimuste mõju üksikult ja koos kui ka sisemisi ja väliseid mõjutegureid.

Auditeeritule saadetud märgukirjas on esitatud detailsed tähelepanekud tegemata lihthankemenetluste kohta, mis auditoriaruandes on esitatud kokkuvõtlikult punktis 14. Samuti on märgukirjas välja toodud auditi käigus tehtud tähelepanekud, mida ei ole auditoriaruandes kajastatud, kuna tuvastatud eksimused ei ole hinnangu andmise seisukohast olulised, kuid võivad põhjustada vigu, kui sisekontrollisüsteemi ei parandata.

Maaeluministeeriumi raamatupidamisaruanne

Et avaldada arvamust riigi majandusaasta aruande seisukohast oluliste finantsaruande kirjete kajastamise õigsuse kohta Maaeluministeeriumi finantsaruandes, hindas Riigikontroll, kas finantsaruande kirjete kajastamine vastab Eesti heale raamatupidamistavale. Selle põhinõuded on kehtestatud Eesti

raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid ja riigi raamatupidamise üldeeskiri. Eesti hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele (Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivid, rahvusvahelised finantsarvestuse standardid ja rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamise standardid).

Maaeluministeeriumi tehingute seaduslikkus

Seaduslikkuse auditeerimisel pöörati põhitähelepanu sellele, kas riigivara on valitsetud heaperemehelikult. Heaperemehelik valitsemine tähendab, et riigivara soetatakse, kasutatakse ja käsutatakse eesmärgipäraselt, otstarbekalt, säästlikult ja tõhusalt ning läbipaistvalt ja kontrollitavalt. Need printsiibid laienevad kõigile tehingutele riigivaraga.

Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamiseks auditeeris Riigikontroll, kas Maaeluministeeriumi tehingud on olulises osas sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2015. aasta riigieelarve seadusest ja 2015. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusest. Selleks keskenduti riigieelarve täitmise sihipärasusele ja läbipaistvusele, kontrollides, kas Maaeluministeeriumi investeeringud ja kulud on tehtud sihipäraselt, kas eelarvest on kinni peetud ning kas ettemaksed ja tehtud kulutused on põhjendatud.

Varade soetamisel kontrolliti, kas tehingud on sooritatud, lähtudes riigihangete seaduse põhiprintsiipidest, milleks on säästlikkus ja otstarbekus, võrdne kohtlemine ja proportsionaalsus, läbipaistvus ja kontrollitavus, efektiivne konkurents ning huvide konflikti vältimine. Selleks kontrolliti valikuliselt, kas hangete piirmäära ületavate soetuste puhul on järgitud riigihangete seaduses ette nähtud menetluskorda ja kas väiksemate soetuste puhul on kinni peetud riigihangete põhinõuetest.

Eritähelepanu pöörati ministeeriumi 2015. aasta tehingute seaduslikkuse ja raamatupidamise auditi käigus info- ja kommunikatsioonitehnoloogia investeeringute tegemisele ministeeriumis.

Selleks analüüsisid Riigikontrolli audiitorid 2015. aasta info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) investeeringute planeerimist ning IKT-investeeringuteks ettenähtud raha kasutamist. Muu hulgas selgitati, kuidas ja mille alusel oli koostatud investeeringute kava, millistele projektidele oli planeeritud raha kulutada ning kas ja mis põhjustel projektid olid aasta jooksul muutunud. Samuti selgitati, kas ja millised on IKT-investeeringute rahastamise allikad peale riigieelarve. Suuremate ja olulisemate investeeringute puhul analüüsiti nende seoseid valitsemisala olulisemate arengukavadega.

Riigikontrolli hinnangul on ministeeriumi IKT-investeeringute planeerimine hästi korraldatud, kui ministeeriumi valitsemisalas on kokku lepitud ühtsed prioriteetsed IKT-valdkonnad ja/või -projektid, millesse lähemate aastate jooksul investeeritakse, ning kui investeeringuvajadused on kirjeldatud vastavas kavas, mis hõlmab eelarveaastast pikemat perioodi. Olulisemad valdkonnad ja/või projektid investeeringuvajaduse kavas peavad olema kooskõlas ministeeriumi arengukavadega ja kogu riiki hõlmava dokumendiga „Eesti infoühiskonna arengukava 2020“.

Samuti peab Riigikontroll oluliseks, et investeeringute planeerimine ja tegemine on valitsemisalas ühtse juhtimise all. Selleks on vaja, et investeeringute kohta on olemas detailsem jaotus, et investeeringute plaanist kinnipidamist jälgitakse pidevalt, ning kui vaja, muudetakse plaane.

Auditi lõpetamise aeg

Audititoimingud lõpetati mais 2016.

Auditi meeskond

Auditis osalesid auditijuht Sale Ajalik ning audiitorid Triin Saarma ja Ave Matsalu.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Auditaruande kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Auditaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on 2-1.8/16/60129/18.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a

15013 TALLINN

Tel +372 640 0700

Faks +372 661 6012

riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemaid auditeid Maaeluministeeriumi raamatupidamise valdkonnas

25.06.2015 – Põllumajandusministeeriumi 2014. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

30.06.2014 – Põllumajandusministeeriumi 2013. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

25.06.2013 – Põllumajandusministeeriumi 2012. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

05.07.2012 – Põllumajandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

13.07.2011 – Põllumajandusministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

15.07.2010 – Põllumajandusministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee

Lisa 1. Hinnangu andmise kriteeriumid

A. Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamisel tugines Riigikontroll järgmistele õigusaktidele:

- 2015. aasta riigieelarve seadus, §-d 1–2, 8–9;
- rahandusministri 10.09.2014. aasta määrus nr 30 „Kassalise teenindamise eeskiri”;
- rahandusministri 17.09.2014. aasta määrus nr 33 „Eelarveklassifikaator”;
- rahandusministri 16.12.2015. aasta määrus nr 47 „Eelarveklassifikaator”;
- riigieelarve seadus, §-d 30–33, 60, 64;
- riigihangete seadus, §-d 3–7, 10, 13–16, 18², 19–29, 31, 35–41, 44, 46–47, 50, 54, 58, 65–71, 105, 111;
- riigivaraseadus, §-d 2, 4–33, 37–38, 43–44, 46, 48–49, 51–52, 54–56, 58, 60, 63, 65, 68, 71, 79–81, 85–87, 95.

B. Lisaks hindas Riigikontroll tehingute kontrollimisel kooskõla järgmistele olulisematele õigusaktidega:

- avaliku teenistuse seadus, §-d 1–2, 5–7, 9–11, 13, 21–24, 34–35, 37–46, 52, 57, 61–63, 86–90, 101–104, 107–108, 113, 131;
- sotsiaalmaksuseadus, §-d 1–4, 7–9;
- tulumaksuseadus, §-d 1–4, 40–43, 48–52, 54;
- töölepingu seadus, §-d 1, 4–5, 9–10, 12, 15, 21, 28–30, 33, 42–45, 51–65, 67–71, 79–89, 91–102;
- töötuskindlustuse seadus, §-d 1, 3–4, 40–42;
- kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadus;
- korruptsioonivastane seadus, §-d 2–5, 7, 10–11;
- toiduseadus §-d 49¹–49⁵;
- veterinaarhalduse seadus §-d 35¹–35¹¹;
- loomatauditõrje seadus §-d 55–58;
- Vabariigi Valitsuse 11.06.2009. aasta määrus nr 91 „Keskmise töötasu maksmise tingimused ja kord”;
- Vabariigi Valitsuse 11.06.2009. aasta määrus nr 92 „Puhkusetasu ja keskmise töötasu riigieelarvest hüvitamise kord”;
- Põllumajandusministri 18.12.2014 määrus nr 119 „Toidu- ja veterinaarjärelevalve toimingute tegemise eest võetava tunnitasu määra kehtestamine 2015. aastaks”.